

**A MAGYAR POLGÁRI VÉDELMI SZÖVETSÉG TANULMÁNYA
A POLGÁRI VÉDELMI FELADATRENDSZERT ÉRINTŐ KIHÍVÁSOKKAL
KAPCSOLATBAN ÉS AZ EZEKRE ADANDÓ FELADAT MEGOLDÁSBAN VALÓ
HELYÜNKEL KAPCSOLATBAN.**

Szeretném tájékoztatni, mint a Magyar Polgári Védelmi Szövetség elnökeként – figyelemmel a szakmai múltamra, végzettségeimre – nem vitatom, hogy a katasztrófavédelem elnevezés nem a legszerencsésebb. Minden elismerésem, tiszteletem tűzoltóinknak az éles bevetések során kifejtett tevékenységéért.

Sajnos elhangzott több médiában, hogy meg kell változtatni a szervezet elnevezését a régi Tűzoltóságra.

A szervezet esetleges új elnevezésével kapcsolatban majd Ön fog dönteni. Javasolni szeretném, hogy az lenne a jó, ha két egyenragú fél (tűzoltóság-Polgári Védelem) alkotná, lásd. mint régebben „Tűzoltósági és Polgári Védelmi Országos Parancsnokság”
Javaslatom alátámasztásra nem árt felidézni, hogy mi is a polgári védelmi intézkedés: „A polgári védelmi intézkedések olyan tevékenységek összessége, amelyek célja a lakosság életének, egészségének, anyagi javainak és a létfontosságú infrastruktúráknak a védelme háború, fegyveres konfliktus, természeti katasztrófa vagy ipari baleset esetén.” A fogalmat a nemzetközi humanitárius jog, különösen a Genfi Egyezmények I. kiegészítő jegyzőkönyve 61. cikke, illetve a magyar jogszabályok rögzítik részletesen.

A kormányzati ciklusváltás kapcsán esetlegesen megvalósuló névváltoztatással összefüggésben megkerülhetetlen a törvénymódosítás is pl. hatósági hatáskörök módosítása vagy a katasztrófavédelmi kirendeltség jogintézménye, a területi, járási védelmi bizottságok munkáját szervező katasztrófavédelmi 197 fő munkatárs (kirendeltség vezető 65 fő és 132 katasztrófavédelmi megbízott) miatt, ami pont lefedi a 197 Magyarországi járási védelmi bizottságokat.

A módosítások során szükséges profiltisztítás is, így, ami nem kapcsolódik a két egyenrangú jogelőd szervezet alaprendeltetéséhez, indokolt felülvizsgálni, beleértve az országos hatáskörű szervezetre outsourcing-el katasztrófavédelmi kormányzati koordinációt, szűnyog gyérítést, vagy a kéményseprés feladatkörét, is.

Röviden a polgári védelem elsődleges célja az emberek életének, testi épségének és alapvető ellátásának védelme veszélyhelyzetekben, és ez állami közbiztonsági-közrendvédelmi alapfeladat, amely szorosan kapcsolódik a rendvédelmi szervek (katasztrófavédelem, rendőrség stb.) működéséhez

A lakosságfelkészítés, tájékoztatás, riasztás az önkéntes alapon szerveződő védelmi kapacitások, valamint a helyi közösségek ellenálló képességének erősítése kiemelt jelentőségű.

A katasztrófavédelmi/polgári védelmi rendszer hatékonyságát jelentősen befolyásolja a területi és helyi szintű együttműködés minősége, különösen az rendvédelmi szervezetekkel, a honvédséggel, a kormányzati szervezetekkel, önkormányzatokkal, a gazdasági szereplőkkel a civil szervezetekkel és az önkéntes mentőszervezetekkel kialakított kapcsolatrendszer. Ezen együttműködések fenntartása és fejlesztése a polgári védelmi tevékenység egyik alappillére, amely hozzájárul a gyors reagálóképességhez és a helyi szintű beavatkozások eredményességéhez.

A modern kockázati környezetben a polgári védelem szerepe újra értékelődött. A megelőzés, a kockázatelemzés és a lakosság tájékoztatása egyre hangsúlyosabb feladat, amelyben a szakmai civil szervezetek – így az MPV SZ is – fontos kiegészítő szerepet töltenek be az állami rendszerek mellett.

A jelenlegi legfőbb feladat a társadalmi ellenállóképesség növelése a kockázatalapú felkészítés, a civil képességek integrálása és a lakosság önmentési képességének fejlesztése révén, ehhez az MPV SZ minden támogatást biztosít az integrált szervezet részére.

Alapvetések a polgári védelem helyéről a rendvédelem területén:

1, Miért rendvédelmi feladat a polgári védelem?

Jogi-igazgatási keret: Magyarországon a katasztrófavédelem részeként a polgári védelem a belügyi irányítás alatt álló rendvédelmi rendszerbe illeszkedik. Így egységes parancsnoki lánc, jogkörök és felelősség érvényesülnek veszélyhelyzetben.

Közbiztonsági cél: A lakosság riasztása, kimenekítése/kitelepítése és befogadások szervezése, az óvóhelyek nyilvántartása, a létfenntartás (víz, élelmiszer, egészségügyi ellátás) biztosítása mind a közbiztonság és közrend fenntartását szolgálják.

Operatív együttműködés: Természeti katasztrófák, ipari balesetek, háborús vagy hibrid fenyegetések esetén a polgári védelemnek összehangoltan kell dolgoznia a tűzoltósággal, a rendőrséggel, a mentőszolgálattal, a honvédségi erőkkel.

Kényszerintézkedések és hatósági jogosítványok: Veszélyhelyzetben szükség lehet területlezáráásra, forgalomkorlátozásra, kötelező kitelepítés elrendelésére, kritikus infrastruktúra elemek védelmére. Ezek jogszerű alkalmazása jellemzően rendvédelmi hatáskörök.

Megelőzés és felkészítés: Kockázatértékelés, riasztórendszerek, lakossági felkészítés és gyakorlatok szervezése hagyományosan a rendvédelmi-katasztrófa elhárítási rendszer része.

Nemzetközi gyakorlat: A fejlettebb nyugati országokban a civil protection/civil defence a belügyi-közbiztonsági struktúrában van, mert békeidőben is főként polgári lakosságvédelmi és közrendvédelmi feladat, de a háborús helyzetben is itt marad a civil lakosságvédelme.

2, Miért van a polgári védelem a Belügyminisztériumban?

Lényeg: a polgári védelem nem katonai hadművelet, hanem a lakosság védelme és az életben maradás feltételeinek biztosítása, mint alapfunkciók fenntartása krízishelyzetekben. Ehhez rendvédelmi eszközök, jogkörök, szervezeti kultúra és operatív készségek szükségesek, ezért tekintik rendvédelmi feladatnak.

Az 1989-es minisztertanácsi határozat, amely a polgári védelmi igazgatást a honvédelmi tárcától a Belügyminisztérium irányítása alá helyezte vissza, a korabeli indokolás szerint a cél az volt, hogy a polgári védelem „belügyi”, azaz elsősorban belső biztonsági, lakosságvédelmi és katasztrófaelhárítási feladatokat lásson el, szoros kapcsolatban az önkormányzatokkal és a civil szervezetekkel.

Ennek a folyamatnak a végeredménye lett később az önálló tűzoltósági és a polgári védelmi parancsnokságok magalakítása, majd egy későbbi döntésnek megfelelő integrációul, az egységes Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság létrejötte 2000. január 01-el.

Érdekesség, hogy a változás nem csupán szervezeti kérdés volt, hanem összhangban állt a Genfi Egyezmények I. kiegészítő jegyzőkönyvének szemléletével is: a polgári védelem egyre inkább civil lakosságvédelmi, nem pedig katonai jellegű feladatkörként jelent meg.

A katasztrófavédelmi szervezeten belül régebben a Belügyminisztériumi feladatai ellátása érdekében, (a nemzetközi jogi előírásoknak megfelelően) a polgári védelmi hivatásos állomány rendelkezett marok lőfegyverrel, ami az egységes tűzoltói rendfokozat

bevezetésével (mivel a tűzoltó nem jogosult fegyverviselésre) jelenleg le van adva a BM központi raktárába.

A Genfi Egyezmények I. kiegészítő jegyzőkönyve 61. cikke szerint a polgári védelem olyan humanitárius feladatok összessége, amelyek célja a polgári lakosság megóvása a fegyveres konfliktusok és katasztrófák veszélyeitől, a túlélés feltételeinek biztosítása, valamint a károk következményeinek enyhítése.

A polgári védelem feladatait a megelőzés, a felkészítés, a védekezés, a mentés és a helyreállítás rendszerében, a közigazgatási szervek, a hivatásos és önkéntes mentőszervezetek, valamint a lakosság együttműködésével hajtja végre.

Egyszerűen összefoglalva:

Tűzoltóság feladata:

Közvetlen beavatkozás a káreseményeknél
Tűzoltás, mentés, tűzvizsgálat
szervezés

Több fizikai, operatív munka

Tűzoltólaktanyában szolgál

vagy más szervezeti egységnél szolgál

Polgári védelem feladata:

A védekezés és lakosságvédelem megszervezése
Tervezés, koordináció, katasztrófavédelmi

Több szervezési, hatósági és irányítási munka

Katasztrófavédelmi kirendeltségen, Igazgatóságon

A gyakorlatban a két szakterület szorosan együttműködik: például egy nagy árvíznél, vagy egy tíz emeletes lakóépület tüzeseténél. A tűzoltók végzik az elsődleges beavatkozást igénylő mentési és műszaki feladatokat, míg a polgári védelmi szakemberek a lakosságvédelmet, az erőforrások szervezését és a védekezés koordinálását irányítják.

3, Történelmi visszatekintés röviden a polgári védelmi nézőpontok szemszögéből:

A hazai légoltalmi előzményeket is beleszámítva 1935-től a polgári védelem létének többségében, közel 60 éven át a BM alárendeltségében működött, működik.

1990 óta az állami tűzoltóság kezdeményezte két alkalommal is az integrációt. Előbb 1993-ban bekebelezéssel, majd 1995-os szétválást követően 1999-ban integrációval. Utóbbi eredményeként a polgári védelem és az állami tűzoltóság szerveinek összevonásával jött létre a katasztrófavédelem. Az integrált szervezet 2012-ben vonta irányítása alá az addig önálló hivatásos önkormányzati tűzoltóságokat, ami sajátos módon a polgári védelmi beosztások szokványossá váló csökkentését indította el.

A polgári védelem fogalma és hagyományos feladatai:

A polgári védelem alapvető célja a lakosság életének, egészségének és anyagi javainak védelme különböző veszélyhelyzetekben. Magyarországon a polgári védelem a katasztrófavédelmi rendszer részeként működik, és feladatait törvényi szabályozás határozza meg.

A hagyományos polgári védelmi feladatok közé tartozik a lakosság riasztása és tájékoztatása, a kitelepítés és kimenekítés megszervezése, a befogadás biztosítása, az óvóhelyi védelem, valamint a mentési és mentesítési feladatok végrehajtása. Ugyancsak fontos feladat a veszélyhelyzetekre való felkészítés, a lakosság tájékoztatása és a védekezési tervek kidolgozása.

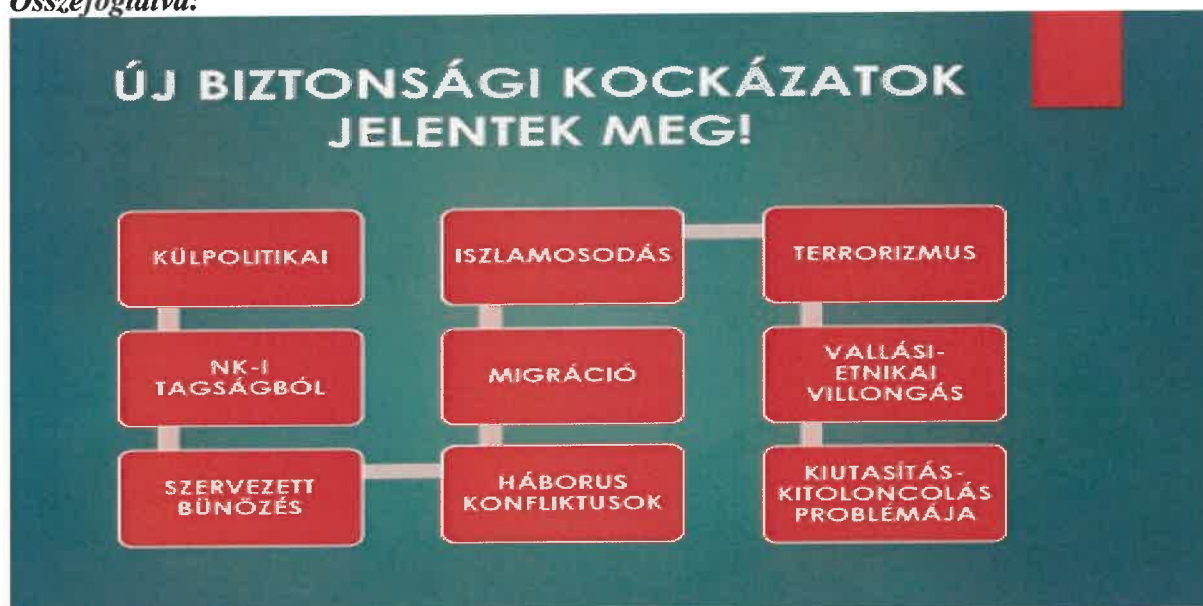
Ezek a feladatok napjainkban is megmaradtak, azonban a változó biztonsági környezet következtében a polgári védelem szerepköre jelentősen kibővült.

4, A polgári védelmet érintő biztonsági kihívások napjainkban:

Napjainkra azonban Európa biztonsági környezete dinamikusan megváltozott. Az arab tavasz, majd a tömeges illegális migrációs hullám, az Ukrajnában, a közel keleten és a Hormuzi szorosban kialakult katonai konfliktus, az Izraeli háborús helyzet és az azokat megelőző

hibrid események, az újabb európai terrorhullám, továbbá az információs technológia fejlődéséből következően a kibertérben megjelenő bűnözési lehetőségek.

Összefoglalva:

Összegzőképpen megállapítható, hogy napjainkban, a mikro- és makro-környezetünkben zajló biztonsági kockázatú események (például szélsőséges időjárás, a migrációs, gazdasági háborús válság, stb.). A kialakult katasztrófahelyzetek, veszélyforrások egyre jobban fókuszálják a kormányzati és a lakossági figyelmet a biztonság, a nemzetbiztonság, a közrend,- és a polgári védelem, valamint a gazdaságbiztonság és védelmi felkészítés kérdéseire, problémáira, melyek érintik a polgári védelmi feladatrendszert, ami zömében a Belügyminisztérium felelősségi körébe tartozik. A polgári védelmi feladat rendszeren belül, ezen lehetséges kockázati tényezők kezelését segítheti a rendkívül magas tudományos, szakmai és gyakorlati tapasztalattal rendelkező MPVSZ aktivistái az önkéntes munkájukkal a Belügyminisztériumi feladat kezelés érdekében.

5, Az modern polgári védelem szerepe és feladatai a védelmi és biztonsági rendszerben

A 21. század biztonsági környezete jelentősen eltér a korábbi évtizedekétől. A természeti katasztrófák, az ipari balesetek és a járványok mellett egyre nagyobb jelentőséget kapnak a hibrid fenyegetések, az energiabiztonsági problémák, a kritikus infrastruktúrákat érő támadások, valamint a fegyveres konfliktusok következményei. E változások szükségessé tették a védelmi és biztonsági rendszer korszerűsítését Magyarországon is. Ennek eredményeként a polgári védelem hagyományos feladatai kibővültek, és a szervezet a nemzeti védelmi rendszer integrált elemévé vált.

A védelmi és biztonsági szabályozás megújulása átalakította a polgári védelem szerepét, kiderült milyen új feladatok és kihívások jelentek meg a lakosság védelmének területén.

A védelmi és biztonsági rendszer megújulása:

A 2021. évi XCIII. törvény új alapokra helyezte Magyarország védelmi és biztonsági rendszerét. A szabályozás célja, hogy az állam a különböző válsághelyzetekre egységesebb és hatékonyabb módon tudjon reagálni. A törvény a korábbi, elkülönülten működő védelmi területek helyett integrált szemléletet vezetett be.

Az új rendszerben a honvédelem, a rendvédelem, a nemzetbiztonság, a katasztrófavédelem és a polgári védelem szoros együttműködésben látja el feladatait. Ez lehetővé teszi, hogy az

állam gyorsabban és összehangoltabban reagáljon a különböző veszélyhelyzetekre, legyen szó természeti katasztrófáról, járványról vagy akár fegyveres konfliktusról.

A polgári védelem ebben a rendszerben már nem csupán végrehajtó szerepet tölt be, hanem aktív résztvevője a válságkezelési és védelmi tervezési folyamatoknak is.

A polgári védelem fő feladatai napjainkban:

Nagyon fontos feladatnak tartjuk a vezetői/parancsnoki ismeretek, a rendszerben való gondolkodás módszereinek megtanítását a fiatal-kezdő vezetőink számára.

A lakosság szerepe és felkészítése:

A modern polgári védelem egyik legfontosabb jellemzője, hogy nem kizárólag az állami szervek tevékenységére épül. Egyre nagyobb jelentőséget kap a lakosság felkészítése és önvédelmi képességeinek fejlesztése.

A veszélyhelyzetekre való eredményes reagálás feltétele, hogy az állampolgárok ismerjék az őket veszélyeztető hatásokat, a riasztási rendszereket, tisztában legyenek az alapvető magatartási szabályokkal veszélyhelyzetek esetén, valamint képesek legyenek önmaguk és családjuk védelmére, mentésére az első kritikus időszakban. Ennek érdekében fontos a folyamatos tájékoztatás, az oktatás és a gyakorlatok szervezése.

A társadalom ellenálló képességének növelése napjaink egyik legfontosabb biztonságpolitikai célkitűzése. Minél felkészültebb a lakosság, annál hatékonyabban kezelhetők a válsághelyzetek és annál kisebbek lehetnek azok társadalmi következményei.

A polgári védelem szerepe az elmúlt években jelentős változáson ment keresztül. A hagyományos katasztrófavédelmi és lakosságvédelmi feladatok továbbra is meghatározóak, ugyanakkor az új biztonsági kihívások szélesebb feladatrendszert követelnek meg. A védelmi és biztonsági rendszer megújulása révén a polgári védelem a nemzeti válságkezelés egyik kulcsszereplőjévé vált.

A jövő polgári védelmének egyszerre kell felkészülnie természeti katasztrófákra, járványokra, hibrid fenyegetésekre és akár fegyveres konfliktusok következményeire is. Ennek sikeréhez elengedhetetlen az állami szervek együttműködése, a létfontosságú infrastruktúrák védelme, valamint a lakosság tudatosságának és felkészültségének folyamatos fejlesztése.

Összességében megállapítható, hogy az új polgári védelem már nem csupán a veszélyhelyzetek kezelésének eszköze, hanem a nemzeti biztonság és a társadalmi ellenálló képesség egyik alapvető pillére.

Javasoljuk figyelembe venni továbbra is az átalakítás során, hogy a polgári védelmi feladatrendszer helye a védelmi igazgatási vezetés új modelljében hol található!

A védelmi és biztonsági környezet változásai szükségessé tették Magyarország védelmi igazgatási rendszerének átalakítását. A 2021. évi XCIII. törvény új alapokra helyezte a védelmi és biztonsági tevékenységek összehangolását, amelynek következtében a polgári védelem szerepe és feladatrendszere is megváltozott. A polgári védelem már nem csupán a katasztrófák elleni védekezés egyik eszköze, hanem a nemzeti védelmi és biztonsági rendszer integrált része.

A védelmi igazgatás új modellje:

Az új védelmi igazgatási modell alapvető célja az állami szervek összehangolt működésének biztosítása a különböző veszélyhelyzetek kezelésében. A rendszer stratégiai, ágazati, területi és helyi szinteken működik, és egységes irányítási struktúrát hoz létre.

A modell fő jellemzői:

- integrált védelmi és biztonsági szemlélet;
- központi kormányzati koordináció;
- fokozatos válságkezelés;

- területi és helyi szervek megerősített szerepe;
- a honvédelmi, rendvédelmi, nemzetbiztonsági és katasztrófavédelmi szervek együttműködése
- a civil szervezetek bevonása az feladatok kezelésébe.

Ebben a rendszerben a polgári védelem a lakosságvédelem elsődleges szervezeti és szakmai elemét jelenti.

A polgári védelem helye a rendszerben:

Az új modellben a polgári védelem jelenleg a katasztrófavédelmi szervezetrendszeren keresztül kapcsolódik a védelmi igazgatáshoz. Feladatai nemcsak veszélyhelyzetekben, hanem a megelőzési, felkészülési, védekezési és helyreállítási időszakban is jelentkeznek.

A polgári védelem a következő szinteken jelenik meg:

Központi szinten

A központi államigazgatás és a kormányzati koordináció keretében részt vesz:

- a védelmi tervezésben;
- a lakosságvédelmi intézkedések kidolgozásában;
- a nemzeti válságkezelési feladatok előkészítésében;
- a kritikus infrastruktúrák védelmének támogatásában.

Területi szinten

A vármegyei védelmi bizottságok és a területi államigazgatási szervek munkájában közreműködik:

- a védekezési tervek készítésében;
- a polgári védelmi szervezetek alkalmazásában;
- a lakosságvédelmi intézkedések végrehajtásában;
- a befogadási és kitelepítési feladatok koordinálásában.

Helyi szinten

A települési önkormányzatok és a helyi védelmi szervek révén biztosítja:

- a lakosság riasztását;
- a tájékoztatást;
- a kitelepítést és kimenekítést;
- az ideiglenes elhelyezést;
- a helyi védekezési feladatok szervezését.

A polgári védelmi feladatrendszer fő elemei:

Az új védelmi igazgatási modellben a polgári védelem feladatrendszere öt fő terület köré csoportosítható.

1. Lakosságvédelem

A rendszer központi eleme továbbra is az emberi élet és egészség védelme.

Ide tartozik:

- a riasztás;
- a tájékoztatás;
- a kitelepítés;
- a befogadás;
- az óvóhelyi védelem;
- az alapvető ellátás biztosítása.

2. Válságkezelés támogatása

A polgári védelem részt vesz:

- a veszélyhelyzeti döntések végrehajtásában;
- a logisztikai támogatásban;

- az erőforrások mozgósításában;
- a helyreállítási munkák szervezésében.

3. Kritikus infrastruktúrák védelme

Az új modell egyik fontos eleme a létfontosságú rendszerek működőképességének fenntartása.

A polgári védelem támogatja:

- az energiaellátást;
- a vízellátást;
- a közlekedést;
- a kommunikációs rendszereket;
- az egészségügyi ellátást.

4. Felkészítés és megelőzés

A modern polgári védelem kiemelt feladata:

- a kockázatok elemzése;
- a veszélyhelyzeti tervek készítése;
- a gyakorlatok szervezése;
- a lakosság felkészítése.

5. Helyreállítás

A veszélyhelyzetek megszűnését követően közreműködik:

- a károk felmérésében;
- a helyreállítás koordinálásában;
- az érintett lakosság támogatásában;
- a normál működés visszaállításában.

Az új modell jelentősége:

A védelmi igazgatási vezetés új modelljében a polgári védelmi feladatrendszer a lakosságvédelem és a nemzeti válságkezelés egyik központi eleme. A jelenlegi hatályos szabályozása következtében a polgári védelem feladatai túllépnek a hagyományos katasztrófavédelmi kereteken, és kiterjednek a komplex biztonsági kihívások kezelésére, a kritikus infrastruktúrák támogatására, valamint a társadalom ellenálló képességének növelésére. Ezáltal a polgári védelem a modern magyar védelmi és biztonsági rendszer nélkülözhetetlen pillérévé vált.

Megítélésünk szerint figyelemmel Főigazgató Úr beköszönő nyilatkozatára, az alábbiakban fogalmazzuk meg javaslatunkat az esetlegesen kialakítandó szervezeti struktúrával kapcsolatban, úgy, hogy nem ismerjük a Kormány ez irányú törekvését.

Amennyiben egyben marad az összevont szervezet, és csak névváltoztatás történik:

Akkor a jelenlegi BM OKF szervezeti elnevezés helyett elfogadhatónak tartjuk az Tűzoltóság Országos Parancsnokság megnevezést, de feltétlenül szükséges 4 szervezeti egység létrehozása:

- 1, Országos Parancsnok és közvetlenül alá tartozó egységek (titkárság, hivatal, humán szolgálat, ellenőrzés, sajtószolgálat).
- 2, Tűzoltósági Igazgatóság (Tűzmegelőzés/tűzoltósági hatsági, tűzoltósági beavatkozások, tűzvizsgálat, központi főügyeleti, veszélyes üzemek felügyeleti tevékenység),
- 3, Polgári Védelmi Igazgatóság (Veszélyhelyzet kezelés, Védelmi-igazgatási tervezés, Hunor, Iparbiztonság, Nukleáris energia, kritikus infrastruktúra védelem, Veszélyes anyagszállítás,
- 4, Gazdasági terület (költségvetés, műszaki, informatikai, beruházási főosztályok, GEK és régiós logisztikai központok).

Amennyiben önálló szervezetként jelenik meg a Tűzoltóság Országos Parancsnoksága akkor az átveendő tevékenységek határozzák meg a szervezeti felépítést, amire nem teszünk javaslatot:

Kérem ennél az a szervezeti kialakításnál nagyon fontos szempont legyen, hogy a polgári védelem minden képpen a BM alárendeltségében maradjon.

Javaslom továbbá a döntés hozóknak, a jelenleg a BM-hez csatolt Védelmi és Igazgatási Hivatal irányítását, felügyeletét mindenképpen tartsák meg.

Budapest, 2026. 06. 24.

Dr. habil. Endrődi István ny. tű. ezredes
MPVSZ országos elnöke

